

УДОСКОНАЛЕННЯ ТА ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ АУДИТУ ПОДАТКОВОЇ ЗВІТНОСТІ В АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Коцупатрий М. М.
Новак Н. П.
Сарапіна О. А.

Предметом дослідження є теоретичні й практичні аспекти формування, здійснення й підвищення ефективності аудиту податкової звітності вітчизняних підприємств.

Метою роботи є визначення змісту, особливостей і теоретичних та практичних засад здійснення, удосконалення, підвищення ефективності аудиту податкової звітності підприємств як основи їх стійкого й конкурентоспроможного розвитку на перспективу.

Методологічною основою статті стали як загальнонаукові, так і спеціальні методи наукового пізнання. Були використані методи: діалектичний, монографічний, історичний, системно-структурного аналізу й синтезу, обліку й аудиту.

Результати роботи. У статті визначено зміст податків, податкової звітності та її аудиту в аграрних підприємствах. Розроблено порядок та етапи здійснення аудиторських перевірок, їх мету, методи, оцінку результативності й ефективності. Встановлено необхідні процедури аудиту. Виявлено типові й можливі порушення податкового законодавства та методи їх виявлення. Обґрунтовано засоби й напрями удосконалення відображення податків в обліку, податкової дисципліни й здійснення аудиту оподаткування. Це сприятиме підвищенню фінансово-економічної стійкості аграрних підприємств та їх стійкому розвитку.

Галузь застосування результатів. Висновки й результати статті можуть бути використані у навчально-науковому процесі економічних факультетів вищих навчальних закладів. Їх доцільно передати для практичного використання в роботі бухгалтерських служб підприємств, аудиторських компаній, податкових органів.

Висновки. В результаті написання статті було виявлено, що аудит оподаткування діяльності аграрних підприємств має певні особливості. Вони визначаються специфікою власне сільського господарства. Повною мірою це відноситься до визначення платників та встановлення єдиного податку (ЄП). Були визначені організаційно-економічні засади здійснення аудиту, його мета, етапи, процедури, види перевірок. Обґрунтовано зміст аудиторських звітів та значення їх використання в управлінні підприємствами, адмініструванні податків. Пропозиції щодо удосконалення й підвищення ефективності аудиту оподаткування на цих засадах сприятимуть зміцненню податкової дисципліни, прозорості агробізнесу, його оптимізації й конкурентоспроможності на аграрних ринках.

Ключові слова: податкова звітність, облік, аудит, процедури, пільги, санкції, нарахування, удосконалення, підвищення, ефективність.

СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ И ПОВЫШЕНИЕ ЭФФЕКТИВНОСТИ АУДИТА НАЛОГОВОЙ ОТЧЕТНОСТИ В АГРАРНЫХ ПРЕДПРИЯТИЯХ

Коцупатрий М. Н.
Новак Н. П.
Сарапина О. А.

Предметом исследования являются теоретические и практические аспекты формирования, осуществления и повышения эффективности аудита налоговой отчетности отечественных предприятий.

Целью работы является определение содержания, особенностей и теоретических и практических основ осуществления, усовершенствования, повышения эффективности аудита налоговой отчетности предприятий как основы их устойчивого и конкурентоспособного развития на перспективу.

Методологической основой статьи стали как общенаучные, так и специальные методы научного познания. Были использованы методы: диалектический, монографический, исторический, системно-структурного анализа и синтеза, учета и аудита.

Результаты работы. В статье определено содержание налогов, налоговой отчетности и ее аудита в аграрных предприятиях. Разработан порядок и этапы осуществления аудиторских проверок, их цель, методы, оценку результативности и эффективности. Установлены необходимые процедуры аудита. Выведены типичные и возможные нарушения налогового законодательства и методы их обнаружения. Обоснованы средства и направления совершенствования отображения налогов в учете, налоговой дисциплины и осуществления аудита налогообложения. Это будет способствовать повышению финансово-экономической устойчивости аграрных предприятий и их устойчивому развитию.

Область применения результатов. Выводы и результаты статьи могут быть использованы в учебно-научном процессе экономических факультетов высших учебных заведений. Их целесообразно передать для практического использования в работе бухгалтерских служб предприятий, аудиторских компаний, налоговых органов.

Выводы. В ходе написания статьи было обнаружено, что аудит налогообложения деятельности аграрных предприятий имеет определенные особенности. Они определяются спецификой собственно

сельського господарства. В повній мірі це стосується к определению плательщиків и установления единого налога (ЕН). Были определены организационно-экономические основы осуществления аудита, его цель, этапы, процедуры, виды проверок. Обосновано содержание аудиторских отчетов и значение их использования в управлении предприятиями, администрировании налогов. Предложения по совершенствованию и повышению эффективности аудита налогообложения на этой основе способствовать укреплению налоговой дисциплины, прозрачности агробизнеса, его оптимизации и конкурентоспособности на аграрных рынках.

Ключевые слова: налоговая отчетность, учет, аудит, процедуры, льготы, санкции, начисления, совершенствование, повышение эффективности.

IMPROVING AND RAISING THE EFFECTIVENESS OF AUDIT OF TAX ACCOUNTING AT THE AGRICULTURAL ENTERPRISES

Kotsupatryi M. M.
Novak N. P.
Sarapina O. A.

The subject of the study is theoretical and practical aspects of the formation, implementation and increase of the efficiency of audit of tax reporting of domestic enterprises.

The purpose of the work is to determine the content, features and theoretical and practical principles of implementation, improvement, increase of the efficiency of audit of tax reporting of enterprises as a basis for their sustainable and competitive development in the future.

Methodological basis of the article became as general scientific, and special methods of scientific knowledge. Were used methods: dialectical, monographic, historical, system-structural analysis and synthesis, accounting and audit.

Results of work. The article defines the content of taxes, tax reporting and audit in agrarian enterprises. The procedure and stages of carrying out of audits, their purpose, methods, the estimation of efficiency and efficiency are developed. The necessary audit procedures are established. Typical and possible violations of tax legislation and methods of their detection are revealed. The means and directions of improvement of representation of taxes in accounting, tax discipline and carrying out of the tax audit are substantiated. This will help increase the financial and economic stability of agrarian enterprises and their sustainable development.

The field of application of results. Conclusions and results of the article can be used in the educational-scientific process of the economic faculties of higher educational institutions. It is expedient to transfer them for practical use in the work of accounting services of enterprises, audit companies, tax authorities.

Conclusions. As a result of writing the article, it was found that the audit of the taxation of agricultural enterprises has certain characteristics. They are determined by the specifics of agriculture itself. It is fully related to the definition of payers and the establishment of a single tax (EP). The organizational and economic bases of the audit, its purpose, stages, procedures, types of inspections were determined. The content of audit reports and the significance of their use in corporate management, tax administration is substantiated. Proposals to improve and increase the effectiveness of tax audit on these bases will contribute to strengthening tax discipline, transparency of agribusiness, its optimization and competitiveness in agrarian markets.

Key words: tax reporting, accounting, audit, procedures, privileges, sanctions, accrual, improvement, increase, efficiency.

JEL Classification: H21, H25, M41, M42, Q12

Постановка проблеми. В сучасних умовах частого здійснення законодавчих змін та справляння досить високих податків зростає недовіра між державою та бізнесом, збільшення економічних правопорушень, переведення економічних відносин в тінь, корупція, що потребує контролю своєчасності виконання зобов'язань по сплаті податків. Реформування системи оподаткування потребує запровадження сучасних новітніх форм та методів податкового контролю, які повинні забезпечити, з одного боку, зменшення втручання держави у діяльність бізнесу, з іншого, гарантувати належний рівень податкової дисципліни та збільшення податкових надходжень. З огляду на це, постає гостра необхідність врегулювання економічних взаємовідносин шляхом застосування чіткої моделі сплати податків та відповідальності за порушення податкового законодавства.

Виконати поставлене завдання можна за допомогою дієвого фінансового інструменту, яким, на нашу думку, є податковий аудит. Як вид контролю, він покликаний забезпечувати належну податкову дисципліну суб'єктів бізнесу, наповнення бюджету коштами, реформування з врахуванням інтересів усіх сторін, що сприятиме покращенню бізнес-клімату і, як наслідок, - збільшенню додаткових надходжень до бюджету. За таких умов значно підвищується роль податкового аудиту, який обмежується методами аналізу, не втручаючись у діяльність бізнесу та надає аудиторський висновок, що виступає основою для прийняття управлінських рішень як менеджментом підприємства, так і інвесторами. Також це сприятиме розвитку бізнесу, державно-приватного партнерства і збільшенню дохідної частини бюджету.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження теоретичних і практичних аспектів оподаткування та аудиту податкових платежів висвітлено в працях таких науковців, як Є.В. Мних, О.А. Петрик, В.В. Рядська, Т.С. Воїнова, В.О. Шевчука, інших. Зокрема, Мних Є. В. зазначає, що податковий аудит «... можна розглядати як напрям практичної аудиторської діяльності, або як синонім до аудиту податкових розрахунків і податкової звітності». Воїнова Т.С. приділила увагу теоретичним основам формування податкового аудиту, а О.А. Петрик та

В.В. Рядська звернули увагу на законодавче врегулювання даного виду контролю. Поряд з цим, розвиток аудиту має реагувати на зміни середовища господарювання, бізнес-процесів, бази оподаткування та потребує постійного удосконалення й підвищення результативності використання стейкхолдерами.

Мета статті – визначення змісту, особливостей і теоретичних та практичних засад здійснення, удосконалення, підвищення ефективності аудиту податкової звітності підприємств як основи їх стійкого й конкурентоспроможного розвитку на перспективу

Виклад основного матеріалу дослідження. Основною метою аудиту розрахунків з бюджетом є висловлення аудитором думки про те, чи відповідають ці розрахунки за всіма податками і зборами в усіх суттєвих аспектах нормативним документам, які регламентують порядок їх нарахування та сплати до відповідних рівнів бюджету. Основна задача аудиту розрахунків з бюджетом - ретельна перевірка правильності нарахування податків і зборів та своєчасності їх сплати до бюджету, підтвердження перевіреної інформації висновком, підтвердження правильності ведення обліку за цими розрахунками, правильності заповнення звітності та відповідності даних облікових реєстрів даним податкової звітності. Кожне з цих завдань поділяється на більш конкретні.

Серед конкретних завдань аудитора важливою є підготовка аудиторських доказів за даним об'єктом [1, с. 54]. На підставі аналізу й узагальнення даних аудиторських доказів аудитор робить висновки про правильність ведення бухгалтерського обліку і достовірність бухгалтерської звітності. Готуючи аудиторські докази, аудитор зазвичай не вивчає всієї існуючої в його розпорядженні інформації, визначає основоположні елементи, що характеризують об'єкт, який досліджується. Аудиторські докази, як правило, відображають зміст частини інформації, що є на підприємстві про об'єкт. Оскільки інформація є базою для складання аудиторського висновку, то аудиторські докази повинні відповідати ряду вимог, які дають змогу зробити відповідні висновки. Це такі вимоги, як необхідність, обґрунтованість, повнота, правильність та достовірність.

Функціональні задачі – консультування платників податків і зборів з питань оподаткування з метою своєчасних і правильних розрахунків з бюджетом, а також з метою уникнення переплат та попередження фінансових санкцій з боку фіскальних органів держави; надання консультацій в разі встановлення порушень в оплаті податків щодо їх виправлень; допомога в організації оптимального оподаткування. Метою аудиту розрахунків за єдиним податком (4 група) є висловлення думки аудитора щодо достовірності, об'єктивності та відповідності чинному законодавству показників звітності з нарахування та сплати ЄП.

Аудит при перевірці ЄП допомагає встановити правильність віднесення підприємства до суб'єктів господарювання, які можуть претендувати на статус платника ЄП [2, с. 135]. Йдеться про дотримання умов, що надають право сільськогосподарському товаровиробнику сплачувати ЄП. Встановлюється правильність розрахунку валового доходу від реалізації сільськогосподарської продукції; законність включення сільськогосподарських угідь до об'єкта оподаткування. Визначається дотримання платником ЄП встановленого порядку правового оформлення змін у розмірах площі сільськогосподарських угідь у зв'язку з придбанням права власника або землекористувача та уточнення суми податкових платежів. Оцінюється використання ставок ЄП відповідно до їх диференціації за територіями, де платники здійснюють господарську діяльність; правильність обчислення єдиного сільськогосподарського податку; своєчасність сплати ЄП; правильність складання декларації по сплаті ЄП.

Слід відмітити, що аудит - це превентивний захід стосовно запобігання санкцій, що можуть накладатися контролюючими органами під час перевірки. Договір на проведення аудиту є основним документом, який засвідчує факт домовленості між замовником та виконавцем про проведення аудиторської перевірки, він документально стверджує, що сторони дійшли згоди з усіх моментів, обумовлених у договорі [3, с. 34]. Для того, щоб уникнути неправильного розуміння сторонами взятих на себе зобов'язань, умов їх виконання та прийнятого ступеня відповідальності, необхідно максимально зрозуміло обумовлювати в договорі всі суттєві аспекти взаємовідносин, які можуть виникати в процесі аудиторської перевірки.

Велику роль при проведенні аудиторської перевірки для підвищення її ефективності відіграє чітка взаємодія між управлінським персоналом і аудиторами.

Аудит податкової звітності здійснюється за даними податкового обліку. Його призначення – визначення сум податків (табл. 1), що підлягають перерахуванню до бюджету, та забезпечення контролю за їх сплатою.

Аудиторська перевірка єдиного податку включає три етапи: підготовчий, основний та завершальний [4, с. 357].

Під час підготовчого етапу проводиться ознайомлення з бізнесом клієнта, визначення аудиторського ризику та планування аудиту ЄП. Складання аудиторського звіту і висновку відноситься до завершального етапу аудиторської перевірки (табл. 2).

Основним серед конкретних завдань аудитора є підготовка аудиторських доказів за даним об'єктом [5, с. 91]. На підставі аналізу й узагальнення даних аудиторських доказів аудитор робить висновки про правильність ведення бухгалтерського обліку і достовірність бухгалтерської звітності. Для того, щоб отримати узагальнений матеріал, який би характеризував правильність ведення бухгалтерського обліку й достовірність бухгалтерської звітності, аудитор під час проведення аудиторської перевірки відповідно до програми збирає за об'єктом необхідні докази. Насамперед, це дані про види діяльності підприємства, для того щоб визначити, які податки взагалі має сплачувати підприємство. План рахунків, які використовує підприємство, слугує для визначення, на яких рахунках та субрахунках обліковуються розрахунки за тим чи іншим податком; відомості про нарахування та сплату податків.

Таблиця 1. Мета, завдання, методи і контроль якості аудиту єдиного податку

Мета аудиту	Завдання аудиту	Якість аудиту	Методи аудиту
а – перевірка точності даних; б – перевірка повноти заповнення; с – перевірка відповідності; d – перевірка правильності включення; і – перевірка дотримання законодавства; f – достовірність і повнота звітів.	1. Виявити заборгованість або переплату ЄП на початок звітного року. 2. Перевірка доходів за результатами діяльності минулого року, в т.ч. від с/г діяльності. 3. Перевірка правильності визначення об'єкту податку. 4. Перевірка точності розрахунку ЄП. 5. Перевірка правильності нарахування ЄП. 6. Пропозиції щодо оптимізації податку і їх обліку.	А – наявність. Б – повнота. В – права та обов'язки. Г – оцінка або вимір. Д – подання або розкриття інформації.	а – аналіз; б – синтез; в – індукція; г – дедукція; д – уточнення; е – порівняння; ж – зустрічна перевірка; з – логічна перевірка.

Таблиця 2. Загальний план проведення аудиту єдиного податку (4 група)

Етап аудиторської перевірки	Аудиторські процедури	Аудиторські докази	Період проведення	Виконавці
Підготовчий	Знайомство з бізнесом клієнта, визначення аудиторського ризику та планування аудиту ЄП	Статут підприємства, звіти попередніх перевірок, накази		
Основний	Перевірка заборгованості та переплати ЄП за попередній рік. Перевірити правильність розрахунку ЄП. Перевірити правильність нарахування ЄП. Оцінка достатності та відповідності отриманих аудиторських доказів	Головна книга, податкова декларація єдиного податку, банківська виписка, ПКО, документи на землю, відомості № 3.5. с. - г. журнали – ордери №3 Г – с.-г., 5 В с.- г.		
Завершальний	Складання аудиторського звіту і висновку	Робочі документи аудиторів		

Крім цих доказів, необхідні відомості про результати попередніх аудиторських перевірок, а також дані перевірок податковими та іншими органами, які мають на це право. Також потрібні попередні дані про працівників підприємства (керівництво, бухгалтерія) щодо їх кваліфікації [6, с. 164]. Все це необхідно для визначення ризику аудитора. Основними джерелами, які аудитор може використати для одержання необхідних йому для роботи даних (доказів), можуть бути статут підприємства, довідка з державного статистичного реєстру, а також дані земельно-кадастрової документації, співбесіда з керівництвом підприємства тощо. Методи, які використовує аудитор під час отримання доказів:

- формальна перевірка - має за мету виявлення дефектів в оформленні документів, установлення правильності заповнення реквізитів і наявності необумовлених виправлень, уточнення достовірності підписів посадових осіб, відповідності документа існуючій типовій формі. Наприклад, дані платіжних доручень, за якими фактично перераховувались кошти до бюджету, мають відповідати даним за цими перерахунками, які відображено на рахунках у комп'ютерній програмі;

- суцільна перевірка - це перевірка конкретної операції або групи операцій на всіх стадіях облікового циклу. Вона дає можливість упевнитися в тому, що операція, відображена в первинних документах, знайшла своє відображення в показниках звітності. Така перевірка на даному підприємстві проводиться вибірково за деякими операціями, які могли найбільш суттєво вплинути на результати діяльності, а також за деякими незначними за сумарним виразом операціями.

Під час аудиторської перевірки слід уточнити правильність виведення оборотів і сальдо за кожним видом податків і платежів на кінець звітного періоду, для чого дані аналітичного обліку кожного виду податку чи платежу порівнюють із залишками в регістрах аналітичного обліку і Головні книзі за рахунком 64 «Розрахунки за податками і платежами» чи іншими рахунками [7, с. 902]. Якщо виявлено неточності у розрахунках, слід вжити заходів щодо їх усунення і з'ясувати, чи підприємство заплатило штрафи, пеню податковим адміністраціям за неправильне визначення розміру платежу або його прострочення. Штрафи і пеню слід стягувати з посадової особи, винної у простроченні або у неправильному обчисленні платежу в бюджет. Інформаційним забезпеченням аудиту розрахунків за єдиним податком є журнали - ордери 3 Г с.-г., 5 В с.- г. Головна книга, Податкові декларації єдиного податку, копії платіжних доручень і виписки банку.

На першому етапі аудитор має з'ясувати статус платника податку, оскільки виробники сільськогосподарської продукції його сплачують за умови, що сума, одержана від реалізації сільськогосподарської продукції власного виробництва та продуктів її переробки за попередній звітний (податковий) рік, перевищує 75 % загальної суми валового доходу. При перевірці правильності віднесення

сільськогосподарських підприємств до платників ЄП аудитор має виходити з норм чинного законодавства, яким визначено, що платниками можуть бути [8, с. 55]:

- сільськогосподарські підприємства різних організаційно-правових форм, передбачених законами України;
- селянські та інші господарства, що займаються виробництвом (вирощуванням), переробкою та збутом сільськогосподарської продукції;
- рибницькі, рибальські та риболовецькі господарства, які займаються розведенням, вирощуванням та виловом риби у внутрішніх водоймах (озерах, ставках та водосховищах).

Аудитор має з'ясувати величину площі сільськогосподарських угідь, переданих сільськогосподарському товаровиробнику у власність або наданих у користування на умовах оренди, що виступає об'єктом оподаткування ЄП, та повноту врахування у зв'язку з тим, що включення сільськогосподарських угідь до об'єкта оподаткування ЄП при передачі їх в оренду регламентується залежно від того, хто передає їх в оренду – платник чи неплатник ЄП, аудитор має встановити дотримання законодавства, зафіксувавши, що при передачі сільськогосподарських угідь в оренду платником ЄП орендовані площі не включалися при розрахунках ЄП орендаря, і навпаки, при передачі сільськогосподарських угідь в оренду неплатником ЄП орендовані площі включалися в розрахунок ЄП орендаря. В обох випадках аудитор повинен встановити сплату орендарем орендодавцю передбачену договором оренди плату за землю [9].

Об'єктом перевірки, що впливає на базу оподаткування ЄП, є зміни площі сільськогосподарських угідь у зв'язку з придбанням права землевласника або землекористувача у звітному році. Аудитор з'ясовує дотримання платником ЄП зобов'язання щодо уточнення суми податкових платежів на період до закінчення податкового року - подання таких розрахунків протягом місяця органам державної податкової служби за місцезнаходженням земельної ділянки та за місцем знаходження платника податку разом з випискою з державного земельного кадастру про склад земельних угідь та їх грошову оцінку.

Державні землевпорядні органи уточнюють грошову оцінку сільськогосподарських угідь у зв'язку із зміною їх складу і повідомляють про це платників податку та органи державної податкової служби. Право власності на землю або право користування земельною ділянкою виникає після встановлення землевпорядними органами межі земельної ділянки в натурі (на місцевості) і отримання документа, що підтверджує це право. Отже, після проходження наведеної вище процедури і отримання документів, які підтверджують право власності або користування земельною ділянкою, платнику ЄП потрібно уточнити суми податкових платежів [10, с. 94]. Оскільки аудит розрахунків з бюджетом – це попереджувальний захід стосовно запобігання санкцій, що можуть накладатися податковими органами під час перевірки, слід враховувати, які саме штрафні (фінансові) санкції передбачені Податковим кодексом України щодо порушень, які можуть бути виявлені при проведенні аудиту розрахунків за єдиним податком.

Необхідно зазначити, що у відповідності до пункту 50.1 Податкового кодексу України при самостійному донарахуванні суми податкових зобов'язань платник податку сплачує штраф у розмірі 3,0% від суми заниженого податкового зобов'язання [11, с. 167]. Типовими порушеннями, які можуть бути виявлені при перевірці розрахунків за єдиним податком, є недотримання 75,0% критерію, методологічні помилки в розрахунках, неправильне визначення об'єкта оподаткування, порушення платіжної дисципліни (табл. 3).

Таблиця 3. Типові порушення при розрахунках за єдиним податком та їх наслідки

Порушення	Наслідки
Виручка, отримана від реалізації сільськогосподарської продукції власного виробництва і продуктів її переробки за попередній звітний рік менше 75 % від загальної суми валового доходу підприємства	Зняття з реєстрації платника єдиного податку, донарахування податків і зборів, які сплачуються за загальною системою оподаткування, штрафні санкції передбачені ст. 120, 123 ПКУ
Не правильний розмір нормативно грошової оцінки 1 га. угідь (заниження)	Донарахування податкового зобов'язання, штрафні санкції передбачені статтею 123 ПКУ
Зниження об'єкту оподаткування: Не включення площі с.-г. угідь, яка використовується підприємством, до розрахунку ЄП	Донарахування податкового зобов'язання, штрафні санкції передбачені статтею 123 ПКУ
Не подання Податкової декларації ЄП у разі набуття права на нову земельну ділянку	Штрафні санкції передбачені статтею 120 ПКУ
Не подання загальної Податкової декларації ЄП за місцем податкової реєстрації платника (при своєчасному поданні звітних Податкових декларацій за місцем розташування земельних ділянок)	Штрафні санкції передбачені статтею 120 ПКУ
Несвоєчасне подання платіжного доручення в банк на перерахування ЄП до бюджету	Штрафні санкції передбачені статтею 126 ПКУ
Наявність податкового боргу на дату подання Податкової декларації ЄП на звітний (податковий) рік	Зняття з реєстрації платника єдиного податку, донарахування податків і зборів, які сплачуються за загальною системою оподаткування, штрафні санкції передбачені ст. 120, 123 ПКУ

Велику роль при проведенні аудиторської перевірки для підвищення її ефективності відіграє чітка взаємодія між управлінським персоналом і аудитором. Керівництво господарюючого суб'єкта несе персональну відповідальність за повноту та достовірність бухгалтерських та інших документів, які надаються аудитором для проведення аудиту, та за дії, що впливають на незалежність аудитора [12, с. 311]. Потрібно контролювати строки сплати. Оплачують єдиний податок щомісячно до 20 числа наступного року в розмірі 1/3 частини суми єдиного податку, визначеної на кожний квартал від річної суми податку в таких розмірах: I квартал – 10 %; II квартал – 10 %; III квартал – 50 %; IV квартал – 30 %. Кошти перераховують на окремий рахунок державного казначейства України, щомісячно до 20 числа, починаючи з лютого звітного року.

Висновки. В сучасних умовах господарювання, навіть враховуючи впровадження інновацій, підприємництво у сільському господарстві України є найбільш ризикованим з усіх галузей національного господарства. Крім погодно-кліматичних ризиків, викликом є відсутність паритету цін на сільськогосподарську продукцію та продукцію промисловості. Адаже це необхідне для розширеного відтворення ресурсів, їх продуктивності, здійснення виробничого циклу виробництва продукції рослинництва і тваринництва. Тому для управлінських структур сільськогосподарських підприємств основною задачею виступає оцінка дохідності, податкового навантаження, побудова оптимальних бізнес-планів та постійне знаходження резервів для їх виконання. Вихідними джерелами при цьому виступає інформація бухгалтерського обліку та її достовірність. Іншими словами, наскільки в повному обсязі, правильно буде здійснено аудит, у т.ч. оподаткування, настільки сільськогосподарське підприємство зможе забезпечити свою фінансово-економічну стійкість і бути конкурентним на ринку.

Список використаних джерел

1. Макаренко А. П., Меліхова Т. О., Бескоста Г. М. *Аудит: навч.-метод. посібник*. Запоріжжя: ЗДІА, 2016. 184 с.
2. Салуга С. Я., Меліхова Т. О. *Аудит податків суб'єктів господарювання: монографія*. Запоріжжя: КПУ, 2011. 224 с.
3. Бескоста Г. М. *Аудит: Конспект лекції*. Запоріжжя, 2007. 85 с.
4. Кулаковська Л. П., Піча Ю. В. *Організація і методика аудиту: навч. посібник [для ВНЗ]*. Київ: Каравела, 2004. 567 с.
5. Мармуль Л. О., Коваль С. В., Круковська О. В. *Перспективи розвитку національних стандартів бухгалтерського обліку та фінансової звітності*. Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. Бердянськ: Видавництво Ткачук О.В., 2017. № 4 (40). С. 89-92.
6. Бутинець Ф. Ф., Петренко Н. І. *Аудит: стан і тенденції розвитку в Україні та світі: монографія*. Житомир: ЖДТУ, 2003. 408 с.
7. Садовська І. Б., Нагірська К. Є. *Критерії оцінки якості управлінської звітності. Глобальні та національні проблеми економіки*. Миколаїв : МНУ імені В.О. Сухомлинського, 2015. Вип. 3. С. 899–904.
8. Сиротюк Г. *Аудит аграрних підприємств: організаційний і методичний аспекти*. Аграрна економіка. 2012. Т. 5, № 1–2. С. 53–57.
9. Ігнатенко М. М., Мармуль Л. О. *Облік, оцінка й діагностика фінансово-економічних результатів діяльності у стратегічному менеджменті підприємств і організацій*. Східна Європа: економіка, бізнес та управління. 2017. Вип. 6(11). URL: <http://www.easterneurope-ebm.in.ua/11-2017-ukr>
10. Борисейко Ю. В. *Перевірка доходів підприємства: особливості організації аудиту*. Вісник Запорізького національного університету. 2012. № 1(13). С. 92–96.
11. Мних Є В. *Економічний аналіз: підручник*. Київ : Центр навчальної літератури, 2013. 412 с.
12. Рядська В. В., Петраков Я. В. *Аудит: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів економічних спеціальностей*. Київ : ЦНЛ, 2008. 424 с.

References

1. Makarenko, A. P., Melikhova, T. O. & Beskosta, H. M. (2016). *Audit: navch.-metod. posibnyk [Audit: teaching method. manual]*. Zaporizhzhya: ZDIA (in Ukr.).
2. Salyha, S. Ya. & Melikhova, T. O. (2011). *Audit podatkov sub'yektiv hospodaryuvannya [Audit of Taxes of Business Entities]*. Zaporizhzhya: KPU (in Ukr.).
3. Beskosta, H. M. (2007). *Audit: Konspekt lektsiyi [Audit: Summary of the lecture]*. Zaporizhzhya (in Ukr.).
4. Kulakovs'ka, L. P. & Picha, Yu. V. (2004). *Orhanizatsiya i metodyka audytu: navch. posibnyk [dlya VNZ] [Organization and method of audit: training. manual [for high schools]]*. Kyiv: Karavela (in Ukr.).
5. Marmul', L. O., Koval', S. V. & Krukovs'ka, O. V. (2017). *Perspektyvy rozvytku natsional'nykh standartiv bukhgalters'koho obliku ta finansovoyi zvitnosti [Prospects for the development of national accounting standards and financial reporting]*. Visnyk Berdyans'koho universytetu menedzhmentu i biznesu, 4 (40), 89-92 (in Ukr.).
6. Butynets', F. F. & Petrenko, N. I. (2003). *Audit: stan i tendentsiyi rozvytku v Ukraini ta sviti [Audit: the state and development trends in Ukraine and the world]*. Zhytomyr: ZHDTU (in Ukr.).
7. Sadovs'ka, I. B. & Nahirs'ka, K. Ye. (2015). *Kryteriyi otsinky yakosti upravlins'koyi zvitnosti [Criteria for assessing the quality of management reporting]*. Hlobal'ni ta natsional'ni problemy ekonomiky. Mykolayiv : MNU imeni V. O. Sukhomlyns'koho, 3, 899–904 (in Ukr.).
8. Syrotiuk, H. (2012). *Audit ahrarnykh pidpryyemstv: orhanizatsiyyny i metodychnyy aspekty [Audit of agrarian enterprises: organizational and methodical aspects]*. Ahrarna ekonomika, 5, 1–2, 53–57 (in Ukr.).

9. Ihnatenko, M. M. & Marmul', L. O. (2017). *Oblik, otsinka y diahnostryka finansovo-ekonomichnykh rezul'tativ diyal'nosti u stratehichnomu menedzhmenti pidpryyemstv i orhanizatsiy* [Accounting, evaluation and diagnostics of financial and economic results of activities in the strategic management of enterprises and organizations]. *Skhidna Yevropa: ekonomika, biznes ta upravlinnya*. 6(11). URL: [http://http://www.easterneurope-ebm.in.ua/11-2017-ukr](http://www.easterneurope-ebm.in.ua/11-2017-ukr) (in Ukr.)

10. Boryseyko, Yu. V. (2012). *Perevirka dokhodiv pidpryyemstva: osoblyvosti orhanizatsiyi audytu* [Checking the company's revenue: the peculiarities of the audit organization]. *Visnyk Zaporiz'koho natsional'noho universytetu*, 1(13), 92–96 (in Ukr.).

11. Mnykh, Ye. V. (2013). *Ekonomichnyy analiz* [Economic Analysis]. Kyiv: Tsentri navchal'noyi literatury (in Ukr.).

12. Ryads'ka, V. V. & Petrakov, Ya. V. (2008). *Audit: Navchal'nyy posibnyk dlya studentiv vyshchyykh nvchal'nykh zakladiv ekonomichnykh spetsial'nostey* [Audit: A manual for students of higher educational institutions of economic specialties]. Kyiv: TSNL (in Ukr.).

ДАНИ ПРО АВТОРІВ

Коцупатрий Михайло Миколайович, кандидат економічних наук, професор, завідувач кафедри обліку, контролю та оподаткування агробізнесу

Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

вул. Дегтярівська, 49-г, м. Київ, 03057, Україна

e-mail: apk_kneu@ukr.net

Новак Наталія Петрівна, доктор економічних наук, доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування

ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»

вул. Стрітенська, 23, м. Херсон, 73006, Україна

e-mail: natali.novak74@ukr.net

Сарапіна Ольга Андріївна, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри обліку, аудиту і оподаткування

Херсонський національний технічний університет

Бериславське шосе, 24, м. Херсон, 73000, Україна

e-mail: o_sarapina@ukr.net

ДАННЫЕ ОБ АВТОРАХ

Коцупатрый Михаил Николаевич, кандидат экономических наук, профессор, заведующий кафедрой учета, контроля и налогообложения агробизнеса

Киевский национальный экономический университет имени Вадима Гетьмана

ул. Дегтяревская, 49-г., Г. Киев, 03057, Украина

e-mail: apk_kneu@ukr.net

Новак Наталья Петровна, доктор экономических наук, доцент, доцент кафедры учета и налогообложения

ГВУЗ «Херсонский государственный аграрный университет»

ул. Сретенская, 23, г. Херсон, 73006, Украина

e-mail: natali.novak74@ukr.net

Сарапина Ольга Андреевна, доктор экономических наук, профессор, заведующий кафедрой учета, аудита и налогообложения

Херсонский национальный технический университет

Бериславское шоссе, 24, г. Херсон, 73000, Украина

e-mail: o_sarapina@ukr.net

DATA ABOUT THE AUTHORS

Kotsupatryi Mikhail, Candidate of Science (Economics), Professor, Head of the Department of Accounting, Control and Taxation of Agribusiness

Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman

street Degtyarivska, 49, Kyiv, 03057, Ukraine

e-mail: apk_kneu@ukr.net

Novak Natalia, Doctor of Economics, Associate Professor, Associate Professor Department of Accounting and Taxation

«Kherson State Agrarian University»

Str. Sretenskaya, 23, Kherson, 73006, Ukraine

e-mail: natali.novak74@ukr.net

Sarapina Olga, Doctor of Economics, Professor, Head of the Department of Accounting, Audit and Taxation

Kherson National Technical University

Beryslavskoe highway, 24, Kherson, 73000, Ukraine

e-mail: o_sarapina@ukr.net

Подано до редакції 04.03.2019

Прийнято до друку 18.03.2019